

MATAJEV MATIJA

VESELA NOVELA.

Spisal

RADO MURNIK.

"Saj sem dal pa tudi trideset grošev zanj, veš, Andraž!" je dejal Mataj ponosno in si poizkušal zavihati zanemarjene brke, ki so se mu pa takoj zopet povesele žalostno navzdol. "Mar meniš, da sem ga pobral na njivi ali za ograjo?"

"Tvoj rajni oča so nosili tudi take lepe klobuke in taka perca," se mu je prilizoval Hudopisk. "Pameten možanec so bili, modre glave in dobrega srca, Bog jim daj večni mir in pokoj, saj so že zdavnaj dali odgovor tam gori."

"Dolgo je že tega, res."

"So na svetu ljudje, ustvarjeni drugim le v veselje. Tak si ti in tak so bili tudi stari Matajev oča. Zato pomolim večkrat kakšen očenašek zanj, saj morda so v vicah, hm, pa ne verjamem."

"Dobri so bili in modri tudi, nič se ne lažeš, Andraž!" je kimal Mataj. "Kadar so me blagi oča topli, so me vprašali vsaki pot, če me kaj hudo boli. In če sem zastokal, da me skeli, kakor ne vem kaj, so me pa lepo tolažili takole: Le malo potrpi, ljubi Matija, saj sem jaz-tudi, kadar so mene šeskali in mi strojili kožo moj oča, tvoj ded. Takega junaka pač ni bilo še na svetu, da tepenega ne bi bolelo kolikortoliko! Čez tri, dni se boš komaj še spominjal, da sem te tepežkal. Tako so me tolažili oča in najkrepkeje so pritisnili vselej zadnjikrat, da me je bolelo manj časa. Niso bili res dobri? To je prava očetovska ljubezen, Andraž, kaj?"

Mlinar se je vrnil z vinom. Mataj ga je natočil v oba kozarca in ponudil svojega Zagorjanu.

"Bog te živi!" je ponosil dolgočasni mlinar-gostilničar, izpil polovico, dolil zopet do vrha, porinil kupico pred Mataja in odkoracal iz sobe.

"Bog te živi, Matijče!" je viknil Hudopisk in naglo izpraznil čašo. "Pa je res pust tale dedec stari. Tako potmurjeno gleda in drži se tako čemerno, kakor bi bos plesal po samih nasajenih iglah!"

"Nič ni kaj prijazen, ne," je pritrjeval Mataj. "Ali pa ni dobre volje danes? Morda ga pa bole zobje? Star je že."

"Oh, Matajev, saj so bili tvoj oča še dosti starejši, pa so bili ves drugačen. Radi so se kaj pomenili s človekom. Kakor sem menda že rekel, dober možak so bili in pa moder, moder! Poletli so zmerom narobe sedli na klopco pred hišo, tako da so ti gledali v zid. Zato jih pa tudi skoraj nikoli niso opikali sitni komarji, ker so si mislili mrčesi: Ta človek ima tako kosmat obraz, da mu ne moremo do živoga! Tako so znali stari Martin go-ljufati nadležne živalice in se jim smejali, pa saj so se jim lahko! Ako jih je pa včasih vendarle oklal kakšen star, izkušen komarec, ga pa tudi niso preganjali ali celo morili, ampak prizanesli so mu, rekoč: Kako bi le mogli biti tako nečloveški, da bi stregel po življenju bitju, ki se po njegovih žilah pretaka moja kri!"

"Res je, smilila se jim je vsaka muha," mu je pritegnil Mataj. "Nekoč smo imeli kodravega psa, ki je bil prav rad na gorkem. Ono leto je pa norela grozno huda zima že o Svetem Miklavžu. Pa so dejali: Naš kodran še zmrzne v tem strupenem mrazu, toliko prezeba siromak. Pa so prijeli reveža in ga lepo čedno ostrigli do kože. Zdaj, so dejali, zdaj si bo mislil pes, da je poleti, in nič več ga ne bo zeblo tako hudo, he he! In lej, Kodranček nam res ni zmrznil, četudi je bilo tako mraz, da je vse pokalo. Zlezel je skrivaj v peč, ki smo jo kurili iz veže, pa se je tam zadušil na gorkem, ko smo bili mi v Zaplani pri maši."

"O, prekanjen je bil Martin — malo takih celo na Telebanovem! In močan je bil mož, da bi ga trije drugi komaj porinili iz gostilnice."

"Kaj pa ali matere moje pa ne boš hvalil kar nič, Andraž?"

"Kako jih ne bi?" je kliknil Hudopisk. "Odkar nosim hlače, še izlepa nisem videl prijaznejše žene. Ko sem še pastirčeval,

sem rad pil sirova jajca, da sem imel potle gladkejšo grlo in da sem lepše prepeval na paši. Jemat sem jih hodil včasih tudi k vam, Bog mi odpusti te grehe, saj jajec je bilo takrat po osem in še več za groš. O, takrat so bili še časi, Matijče, takrat, zdaj pa ni vse skupaj nič. No, kmalu po Veliki noči so me pa zalotili vaša mati, ko sem jo hotel popihati z ukradeno robo. Strašno so bili jezni name! Zažugali so mi: Čakaj, ti dehor, ti nemarni, potrem ti vse kosti! Jaz pa čez plot! Prebito so me obrenkali, poslušal sem jih za ograjo. Silili pa niso nič za mano in mi tudi niso skrivili nobenega lasu na glavi. Samo načeto velikonočno svinjsko kračo so mi zagnali skozi okno na hrbet, ko sem se obrnil, da bi unesel šila in kopita in naplenjena jajca. Hvaležno sem pobral še gnjat. Presneto je bila dobra! Preskrbljen sem bil dva, tri dni s kosilom in z večerjo. Vse živje dni bom pomnil to, in če bi ucačal leta Metzulemova!"

"Vrjamem ti, Andraž! Naša mati so bili nagle jeze, pa le redkokdaj. Vame so včasih tudi zadegali poleno ali kar jim je bilo pač pri rokah."

"Rekli so mi večkrat: Andraž, Andraž! Ti boš bogat, ko bo pes rogat! In uganili so, prerokovali so mi živo resnico. Zdaj mi pa le spet natoči, da ga zvrnem kozarec v spomni tvojega očeta! Potle izpijem pa še enega v spomin tvoje matere, zakaj oba sem imel enako rad in zameriti se ne bi hotel nobenemu." Mataj je ustregel takoj beračeti želji in mu pomagal piti tudi sam.

"Kako se pa še kaj imaš, Andraž?" je vprašal po kratkem molku.

"E, slaba mi prede, slaba, ljubi moj Matija!" je tožil Hudopisk in vlekel goste obrvi skupaj. "Ko so živeli moji stariši, Bog jima daj luč nebeško obema, takrat so mi še pele ptičke! Pozneje sem imel pa zmeraj le slabo srečo. Vse mi je šlo pod zlo. Človek uganja, Bog užene. Marsikaj hudega sem izkusil na svetu, dobrega pa malo. Osem let, pet mesecev in štirinajst dni sem nosil tele na hrbtu. Primaruha, lahko rečem, da sem bil najboljši kaprol, kolikortudi jih je kdaj imel sedemnajsti regiment in kolikortudi jih bo še imel. Vidiš, zdaj me pa tuja vrata tolčejo po petah! Ometel sem dosti sveta, obhodil dosti kraljestev, in mest. Prebito mi je bila marskdaj huda za nohti. Slaba mi je pela, kakor šantovemu psu, ki ga vse lovi, siromaka. Vse sem prebil, samo breskovich peškov mi še niso drobili na glavi, kakor se pravi. Pa tudi zdaj se ne morem nič hvaliti. Godi se mi še slabše kakor prej. Tako hoden nisem več, tare me udnica. Šestdeset let pa še nekaj več, to niso mačkine solze, Matija!"

"Vrjamem, Andraž!"

"Pa prejšnja leta je bilo še kaj dobička na sejnih in božjih potih. Dandanes pa meče samopašni svet revežu le tiste polovičarje, tiste ficke v klobuk. In marsikdo ne da čisto nič, četudi bi ga vrtal v koleno! Dandanes, ko je vse dražje, bi morali tudi nam prosjakom povišati dohodke, ne? Muči se ali ne muči denarja je premalo ali pa nič. Zdaj pa izhajaj, če moreš? Hudo je hudo, Matijec! Kaj se mi mara, ko sem tak revež! Večkrat tudi malo obupam, saj ni čuda! Obupati je bolje, kakor skočiti v vodo, posebno če ne znaš dobro plavati. Tako, zdaj pa moram piti še v spomin tvoje rajnice matere, da ne pozabim!"

Mataj mu je zopet nalil in ga podrezal: "Dobro znaš pripovedovati, Andraž. Le povej mi še kaj, če veš!"

NEKAJ ZA NAŠE ODRE.

Prejeli smo iz starega kraja knjigo Kupleti in pesmi. Omenjeno knjigo je uredil nadučitelj Fran Silvester. Izdala in založila Narodna tiskarna v Gorici. Knjiga je jako zanimive vsebine, razdeljena je v štiri dele, prvi del obsega Komično-satirične speve. Krojač in čevljar, komičen dvospev. Liberal. Župan. Mizar. Narobe svet. Piskrovez. Dimnikar. Smolar. Knajpov kuplet. Kavariča. Vipavska noletnica. Drugi del, dve smešni igri, Botra nerga, burka v enem dejanju. Natakav veseloigra v enem dejanju. Tretji del. Domo-

ljubne pesmi in druge, priporočljive za razne deklamacije. Četrtri del. Napevi h kupletom. To so uglasbeni vsi zgoraj omenjeni komično satirični spevi, od naših najboljših skladateljev, Ant. Foerster, Ferjančič, Pogačnik, Premrl in A. Dekleva.

Priporočamo knjigo vsem dramatičnim slovenskim odrom. Prepričani smo, da bo omenjena knjiga režiserjem dostikrat pomagal iz zadrege pri sestavi programov. Cena 75c. Dobi se v

knjigarni Edinost
1849 — West 22nd Street,
CHICAGO, ILL.

ŠIRITE LIST EDINOST

KAMPANJA ZA NOVE NAROČNIKE.

List Edinost začne s 1. januarjem 1924. izhajati redno po štirikrat na teden. Sedanjim trem izdajam smo se namenili dodati posebno nedeljsko številko. Teško smo se odločili, ker smo se komaj pririnjili, da se list zdrži in to bolj revno pri trikratni izdaji. Toda neprestane prošnje naših dragih naročnikov, prijateljev in dobrotnikov ne moremo prezreti. Ti so se lista tako navadili, da bi ga najraje čitali vsak dan, ko bi le bilo to mogoče. Zato smo se pri vsej svoji skromnosti odločili povečati izdajanje našega lista za eno izdajo na teden. List bo izhajal drugo leto štirikrat na teden.

Toda povedati pa moramo vsem cenjenim naročnikom in prijateljem lista, da za štirikratno izdajanje na teden potrebuje list več naročnikov, kakor jih ima sedaj. Zato se mi tem potom obračamo z obratno prošnjo na vse cenjene naročnike, prijatelje in naše dobrotnike, da ta mesec pridno agitirajo za list Edinost. Pridobivajte mu novih naročnikov, da bo list mogoče vzdržati pri štirikratni izdaji na teden.

Mi nudimo ta mesec posebno priloznost vsem, ki si hočejo na list naročiti s tem, da damo list Edinost za celo prihodnje leto, kdor si ga naroči tekom meseca decembra za staro ceno \$3.00.

Po navem letu bo list stal \$4.00 na leto in za stari kraj \$4.75. Torej kdor si naroči list v tem mesecu si s tem prihrani cel dolar pri naročnini. To je izvanredna prilika za vse, ki si hočejo naročiti list za prihodnje leto.

Za marljive agitatorje, za katere smatramo ta mesec vsakega, ki se hoče potruditi za naš list in mu pridobiti kakega novega naročnika, smo dočeli posebno nagrado. — Vsakdo, ki nam pošlje tekom tega meseca enega novega naročnika, bo prejel od nas za spomin na to kampanjo za naš list krasen, lepo poniklan takoimenovani "VENUS" SVINČNIK, ki je lep in zelo pripraven za vsakogar. To bo nekaj spomin, ki bo Vas spominjal, kdaj ste agitirali za naš list.

Ta svinčnik dobi vsakdo za enega letošnjega novega naročnika.

Za one, ki bodo nam poslali tri nove letošnje naročnike smo poskrbeli posebno nagrado, lep "FOUNTAIN PEN", ki je prvovrstno pero in stane vsepovsod \$3.00. Ta pero bo Vas spominjal na agitacijo, ki ste jo vršili za katoliški list Edinost.

Ta "Fountain Pen" dobi vsakdo, ki nam pošlje tri letošnje nove naročnike.

Vsak naš naročnik, prijatelj in dobrotnik je proščen, da stori ta mesec nekaj za svoj list Edinost. Vsakdo izmed naših naročnikov naj nosi spominek, če že ne "Fountain Pena," pa vsaj lepi spominski svinčnik na svojih prsih. Za ženske in dekleta imamo "Fountain pene" posebne vrste, ki se nosijo na lepi verižici.

Vi dajte listu Edinosti nove naročnike za božično darilo, mi pa bomo Vam dali lep spominek zato, kot božično darilo.

Rojaki vsi od prvega do zadnjega na noge za katoliški list Edinost!

Slovcem v Pueblo, Colo.

se priporoča, da nalagajo svoje prihranke v zanesljivo banko, kakoršna je

"The Minnequa Bank of Pueblo"

KI JE ENA IZMED NAJVARNEJŠIH BANK. NJEN URADNI IZKAZ

z dne 14. septembra 1923. kaže:

Kapital: 30,000.00

Denarna sredstva in skupni promet: \$2,137,023.46

NAŠA BANKA PLAČUJE OD ULOG PO

4%

Kaj, boš dala prijateljici za božične praznike?

Hm, težko je uganiti kaj ne. Ampak z nobeno stvarjo se ji ne boš prikupila bolj, kakor če ji podariš krasno KNJIGO

Slovenska kuharica

ki je najboljša knjiga te vrste. Vsebuje 670 strani in okoli sto slik, ki kažejo razne priprave v kuhanju. Kupite jo za svojo prijateljico stane samo \$4.00. Pišite še danes po njo, da jo dobite predno zaloga poide.

KNJIGARNA EDINOST

1849 — West 22nd Street,

Chicago, Ill.

Cerkvene pesmarice za mladino

smo prejeli iz starega kraja. PARTITURA stane 75c. Posamezni glasovi 20c. Ker smo prejeli le omejeno število, priporočamo, da kdor jih želi, naj jih naroči takoj dokler zaloga ne poide.

KNJIGARNA EDINOST

1849 West 22nd Street,

Chicago, Ill.

Slovenska Laundrija v Chicago.

Slovenskim družinam v naselbini naznanjam, da obratujem lastno pralnico, kjer peremo vsakovrstno perilo. — Delo dobro in za vsakogar zadovoljivo. — Kadar koli imate kako perilo za pranje pokličite nas po telefonu, da pridemo po perilo na Vaš dom. Perilo Vam pripeljemo, ko ga operemo zopet nazaj na Vaš dom.

Kadarkoli imate kako perilo nepozabite na lastno slovensko pralnico!

Park View Wet Wash Laundry Co.

ŠTEFAN HORVATH, lastnik.

1501 — So. California Ave.

Tel.: Rockwell 1230.